

HIVATALOS JELENTÉSEK.

Kivonat az 1912. évi február hó 27-én tartott ülés jegyzőkönyvéből.

Elnökök: báró NYÁRY ALBERT dr. Előadó: KADIĆ OTTOKÁR dr. Jelen vannak: BALOGH MARGIT dr., BELLA LAJOS, BUDINSZKY KÁROLY, ÉHIK GYULA, HILLEBRAND JENŐ dr., KORMOS TIVADAR dr., LENHOSSÉK MIHÁLY dr., MIHÓK OTTÓ, STEINHAUSZ GYULA és STRÖMPL GÁBOR dr.

A fentjelzett ülésen a következő fontosabb tárgyak kerültek tárgyalás alá:

1. Az elnök megnyitja az ülést és felkéri az előadót, hogy az 1912. évi február hó 16-án tartott ülésnek jegyzőkönyvét felolvassa. A bizottság a felolvasott jegyzőkönyv tartalmát tudomásul veszi.

2. Az előadó indítványára a bizottság elhatározza, hogy közleményeit olyan hazai és külföldi tudományos társulatoknak, intézeteknek, esetleg hatóságoknak és magányosoknak is elküldi, akiknek összeköttetése a bizottságnak hasznos lehet.

3. Az elnök ajánlására a bizottság a következő urakat bizottsági tagokká választja: BELLA LAJOS, ny. főreáliskolai tanár, Budapest; SCHRETER ZOLTÁN dr., állami geológus, Budapest és PODEK FERENC hivatalnok, Brassó.

4. HILLEBRAND JENŐ dr. megtartja «A Balla-barlangban történt ásatásoknak újabb eredményeiről» című előadását. Előadó ismerteti az 1911. évben a Balla-barlangban végzett rendszeres ásatásainak eredményét. Az ásatásokhoz a Földtani Intézet 1000 K-val, a Tudományos Akadémia pedig 500 K-val járult hozzá. Az ásatások főleg a barlang hátulsó részében, a barlangi medvesontokat tartalmazó zöldes-szürke törmelékes agyaglerakolásban történtek. Az innen kikerült moustérien- és aurignacien-típusokat tüntetnek fel. A pengék köröskörüli szilánkolása az aurignacienre utal. Szembetűnik még a nagyszámban megmunkált fiatal ősmedvefog is. A barlang elülső részében lerakódott törmelékes sárgagyagból a rénszarvas maradványai és steppei, madár- és rágesálócsontok kerültek ki. Az itt talált néhány paleolit-kőeszköz leginkább a magdalénienre utal. Ezek szerint az itt lerakódott üledékek az Alpesebben történt megfigyelések alapján az utolsó jégkorszakot követő időszaknak egy fiatalabb fázisába tartozik. KORMOS TIVADAR dr. (vendég) részletesen ismerteti a magyarországi pleisztocénnek időszakait. Korainak tartja, hogy a paleolit iparokat a pleisztocén fázisaival biztos vonatkozásba hozzuk és hogy a paleolitoknak, hasonlóan mint a vezérkövületeknek, korhatározó értéket tulajdonítsunk. HILLEBRAND JENŐ dr. Kormos dr. felszólására megjegyzi, hogy mivel a köipartypusoknak korjelző értékét el kell fogadni és mivel az Alpesebben kimutatták az acheleén, sulutreén és magdaleniceniiparnak a jégkorszakhoz való viszonyait, joggal beszélhetünk Európa területén például a magdalenicennek postglaciális koráról még akkor is, ha az illető vidéken esetleg nem volnának kimutathatók az utolsó jégkorszak nyomai.

5. HILLEBRAND JENŐ dr. megtartja «A fauna és köipar-typusok kor meghatározó értékéről a pleisztocénban» című előadását. Előadó kifejti, hogy a pleisztocénban dolgozó geológusoknak, különösen pedig a

barlangkutatóknak számolni kell a köipartípusoknak korjelző értékével. Hogy ezeknek geológiai értelemben korhatározó értékük van, azt különösen két körülmény bizonyítja. Először, hogy egész Európában ezeknek a típusoknak az egymásutánja ugyanaz, másodsor, hogy a faunával is összhangban szoktak lenni. Ha ez az összhang Déleuropában nincsen meg, úgy ezt főleg annak a körülménynek kell betudni, hogy a fauna sokkal jobban függ a klímától, mint az ember. Az előadáshoz **KORMOS TIVADAR** dr. és **BELLA LAJOS** szöveget hozta, amire az előadó replikált.

Egyéb tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.

Kivonat az 1912. évi április hó 20-án tartott értekezlet jegyzőkönyvéből.

Elnök: **BELLA LAJOS**. **Előadó:** **KADIĆ OTTOKÁR** dr. Jelen vannak: **ASCHER ANTAL**, **BEKEY IMRE GÁBOR**, **HORUSITZKY HENRIK**, báró **NYÁRY ALBERT** dr., **STRÖMPL GÁBOR** dr., **SCHOLTZ PÁL KORNÉL**, **SCHRETER ZOLTÁN** dr., **SZONTAGH TAMÁS** dr., **TÉGLÁS GÁBOR** és **VARGHA GYÖRGY**.

A fentjelzett értekezleten a következő fontosabb tárgyak kerültek tárgyalás alá:

1. Az előadó mint az értekezlet egybehívója megnyitja az ülést és felkéri **BELLA LAJOS** bizottsági tagot, hogy a távollevő alelnök helyett mint korelnök az értekezleten elnökölni és az értekezlet összehívásának célját megmagyarázni szíveskedjen.

2. **BELLA LAJOS** korelnök üdvözi a megjelent tagtársakat és felkéri **KADIĆ OTTOKÁR** dr. előadót, hogy az értekezlet jegyzőkönyvét vezesse.

3. Az elnök jelenti, hogy **SIEGMETH KÁROLY** elnöktől levél érkezett, melyben tudatja a bizottsággal, hogy Munkácsra való elköltözése végett kénytelen az elnöki tisztségről lemondani. Az elnök felhívására az előadó felolvassa a lemondó levelet. Az elnök továbbá jelenti, hogy hasonló levél a Földtani Társulat titkárságához is érkezett s hogy a társulat választmánya az ügygel f. évi április hó 17-én tartott választmányi ülésén foglalkozott. Az elnök felhívására az előadó a választmányi ülés jegyzőkönyvének idevágó szakaszát felolvassa. **HORUSITZKY HENRIK** bizottsági tag szólásra jelentkezik és a következő indítványt teszi: „Azt hiszem, hogy bátran az egész bizottság nevében mondhatom, hogy tisztelt elnökünk lemondását a bizottság sajnálattal veszi tudomásul. **SIEGMETH KÁROLY** a barlangtan terén szerzett érdemei közismeretesek, az ő buzgalma és lelkesedése, de mindenekelőtt nagy tevékenysége, amelyet a bizottság érdekében kifejtett, olyan nagymérvű, hogy bátor vagyok a választmány több tagjának az óhaját a tisztelt bizottsággal tudatni, amikor a következőket indítványozom: 1. Kérjük meg a választmányt, hogy **SIEGMETH KÁROLY** urat, a barlangkutató bizottság buzgó első elnökét a bizottság tiszteletbeli elnökké megválasztani szíveskedjék. — 2. A bizottság részéről pedig azt ajánlom, hogy **SIEGMETH KÁROLY** úrnak a nagy buzgalmaért jegyzőkönyvi köszönet szavazzassék és ezzel kapcsolatban kérjük meg a távozó elnököt, hogy böles tanácsaival a bizottságot továbbra is támogatni szíveskedjen. **BEKEY IMRE GÁBOR** bizottsági tag ellenzi azt, hogy a választmány a tiszteletbeli elnököt válassza, szerinte ez a választás a bizottságnak belső ügye. Felszólaló ajánlja, hogy a bizottság igenis válassza meg **SIEGMETH KÁROLY** volt elnököt tiszteletbeli elnökké és csak a választás jóváhagyását kérje a választmánytól, amely körülmény teljesen kielégítően kidomborítja a választmány felsőbbségét és jogait. Egyébként **SIEGMETH KÁROLY**nak tiszteletbeli elnökké való megválasztását

egyenesen a választmány javasolta a bizottságnak, így tehát HORUSITZKY tagtársunk jogi aggodalmai a tiszteletbeli elnök megválasztása iránt teljesen tárgyaltanok. SZONTÁGH TAMÁS dr. tiszteleti tag azon óhaját fejezi ki, hogy a bizottság függetlenül a választmánytól intézkedjék. Többek hozzászólása után az értekezlet elhatározza, hogy SIEGMETH KÁROLY urat a bizottságnak tiszteletbeli elnökké való megválasztását javasolja és kéri, hogy a választás eredménye jóváhagyás végett a választmány elé terjesztessék, SIEGMETH KÁROLY volt elnöknek ezenkívül jegyzőkönyvi köszönet szavaztassék.

4. Az elnök az új elnök megválasztásának tárgyalását tűzi napirendre és a távozott elnök helyébe a vezetőség jelöltjét, LENHOSSÉK MIHÁLY dr. egyetemi tanár, udvari tanácsos, bizottsági tagnak elnökké való megválasztását ajánlja.

HORUSITZKY HENRIK, bizottsági tag a tárgyhoz hozzászólva a következő két indítványt teszi: 1. «A bizottság kérjen a választmánytól felhatalmazást arra, hogy épen úgy mint az anyaegyesület három évi ciklusban magának tisztikart választasson, még pedig elnököt, alelnököt, előadót és előadóhelyettest. A bizottság tisztikarának a választása mindig az anyaegyesületnek tisztújító közgyűlésének előtti hónapjában történjék.» 2. Ha a választmány a bizottságnak fennebbi felterjesztését jóváhagyja, akkor a legközelebbi tisztújító gyűlésünk januárius hónapra esik. Tekintettel most már arra, hogy jelenleg alig fél évről van szó, amely időszakra a nyár is belesik, bátor vagyok azt indítványozni, hogy a most még hátralevő rövid időre elnököt ne válasszunk, minthogy alelnökünk úgy is van. Egyébként az új elnök személyében a bizottság összes tagjaival teljesen egyetértek és nagyon kívánatosnak tartom, hogy LENHOSSÉK MIHÁLY dr., udvari tanácsos urat elnöknek megnyerni sikerüljön.» SZONTÁGH TAMÁS dr. tiszteletbeli tag szintén az elnökválasztás elhalasztását javasolja.

BEKKY IMRE GÁBOR, bizottsági tag ellenzi a halasztást elsősorban azért, mert a bizottság elnök nélkül nem működhetik, de azért is, mert a bizottságnak elnökjelölése és a társulatnak választmánya között semmiféle összefüggést nem lát. Ezzel kapcsolatban indítványozza: forduljon a bizottság a választmányhoz azzal a kéréssel, miszerint a társulat alapszabályait akként módosítani szíveskedjék, hogy a bizottság mindenkori vezetősége a választmánynak hivatalból tagja legyen s míg az alapszabályok nem módosíthatnának, hívassa meg a választmány a bizottság vezetőségét esetről-esetre üléseire. Indítványát felszólaló azzal okolja meg, hogy a bizottság a választmány üléseire utóbbi időben személyi és tárgyi ügyekben egyesek részéről folytonos támadások céltáblája; nincs aki védje ott a bizottság érdekeit, úgy hogy minduntalan oly határozatok hozatnak, amelyek a bizottságnak eddigi eredményes működését hovatovább veszélyeztetik.

TÉGLAS GÁBOR bizottsági tag a bizottság fontos érdekének tartja az elnöki állás mielőbbi betöltését s habár a Földtani Társulat választmánya által megjelölt rendes tisztújító közgyűléstől csak hónapok választanak is el, azért a választást még ebből az értekezletből elintézendőnek tartja. Minthogy pedig értesülése szerint kilátás van rá, miszerint hazai tudósaink egyik kitűnőségét megnyerheti erre a tisztre a bizottság, maga részéről javaslatba hozza annak megválasztását. LENHOSSÉK MIHÁLY dr., egyetemünk kitűnősége, akiről szó van, a bizottság működése iránt mindenkor meleg érdeklődést tanúsított és akadémiai értekezletével, úgymint nemrég elhangzott népszerű előadásával a bizottságnak nagy szolgálatokat tett. Mindenképen nyereségnek tartja az ő mielőbbi megnyerését, mert hiszen a jövő év munkaprogramja érdekében nagyon is kívánatos, hogy mind azokkal a körökkel, melyektől a bizottság prosperálása függ, mielőbb megnyerjük a személyes kapcsolatot. Minthogy LENHOSSÉK MIHÁLY dr., a Magyar Tudományos Akadémia tagjaként is

kiváló szolgálatokat tehet a bizottságnak s a tudományos szakkörökben is vezető személy, akinek neve s tekintélye magában is sikert biztosíthat a bizottságnak, felszólaló javasolja, a bizottság kérje küldöttségileg fel őt a bizottság elnökségére s ebbeli elhatározásáról értesítse a Földtani Társulat választmányát is. Egyúttal azonban igen kívánatosnak látná felszólaló azt is, ha a Földtani Társulat választmányi tagjai sorában a bizottság vezetősége is állandó helyet nyerne. Épen ezért avval a javaslattal toldja meg indítványát, kérje fel a bizottság a Földtani Társulat választmányát arra is, miszerint egy idevonatkozó pont beiktatásával biztosítson alapszabályszerű helyet választmányában a barlangkutató bizottság mindenkori tisztikarának s ezért terjessze a legközelebbi közgyűlés jóváhagyása alá, hogy már e szerint lehessen 1913-ban a választást eszközölni.

Miután a felvetett kérdésekhez még BELLA LAJOS elnök, SZONTÁGH TAMÁS dr. tiszteleti tag, báró NYÁRY ALBERT dr., STRÖMPL GÁBOR dr. és VARGHA GYÖRGY bizottsági tagok is hozzászóltak, az értekezlet a következőket határozza és a barlangkutató bizottságnak elfogadásra ajánlja: 1. A bizottság kérjen a választmánytól felhatalmazást arra, hogy a bizottság ép úgy mint az anyaegyesület három évi ciklusban magának tisztikart választhasson. A bizottság tisztikarának a választása pedig mindig az anyatestületnek a tisztújító közgyűlésnek előtti hónapjában történjék. 2. A bizottság kérje meg a választmányt, hogy a társulat alapszabályait akként módosítani szíveskedjék, hogy a bizottságnak mindenkori tisztikara a választmánynak hivatalból tagja legyen s míg az alapszabályok nem módosíthatnak, hívassa meg a választmány a bizottság elnökét és előadóját esetről-esetre ülésire. 3. A bizottság válasszon legközelebbi ülésén elnököt; egyhangulag LENHOSSÉK MIHÁLY dr., egyet. tanár, udvari tanácsos, bizottsági tagnak elnökké való megválasztását ajánlja s megbízza báró NYÁRY ALBERT dr., TÉGLÁS GÁBOR bizottsági tagokat és KADIĆ OTTOKÁR dr. előadót, hogy LENHOSSÉK MIHÁLY dr. bizottsági tagot felkeressék és neki az elnökséget felajánlják.

Egyébb tárgy nem lévén elnök az ülést berekeszti.

Kivonat az 1912. évi április hó 26-án tartott ülés jegyzőkönyvéből.

Elnök: JORDÁN KÁROLY dr. Előadó: KADIĆ OTTOKÁR dr. Jelen vannak: BEKEY IMRE GÁBOR, BRENNDÖRFER JÁNOS dr. BUDINSZKY KÁROLY, HERMANN OTTÓ, HILLEBRAND JENŐ dr., HORUSITZKY HENRIK, MAJER ISTVÁN, báró NYÁRY ALBERT dr., SCHOLTZ PÁL KORNÉL, STRÖMPL GÁBOR dr. és VARGHA GYÖRGY dr.

A fent jelzett ülésen a bizottság a következőket tárgyalta: 1. Az elnök megnyitja az ülést és felkéri az előadót, hogy az 1912. évi február hó 27-én tartott ülésnek jegyzőkönyvét felolvassa. A bizottság a felolvasott jegyzőkönyv tartalmát tudomásul veszi. — 2. Az elnök bejelenti SIEGMETH KÁROLY elnök lemondását és elhalálozását, ami szomorú tudomásul szolgál; a jelenlevő tagok a gyász jeléül a helyükről felállanak. — 3. Az előadó jelentést tesz azokról az intézkedésekről, amelyek SIEGMETH KÁROLY volt elnök elhalálozásával kapcsolatban történtek. A bizottság a jelentést tudomásul veszi s az előadó indítványára felkéri HORUSITZKY HENRIK bizottsági tagot, hogy valamelyik ülés kapcsán SIEGMETH KÁROLY fölött emlékbeszédet tartson. — 4. Az elnök jelenti, hogy SIEGMETH KÁROLY lemondása és elhalálozása következtében megüresedett az elnöki szék, hogy a bizottság ebben a tárgyban 1912. évi április hó 20-án értekezletet tartott s felkéri az előadót, hogy az értekezlet jegyzőkönyvét felolvassa. A bizottság a felolvasott jegyzőkönyv tartalmát tudomásul veszi és az értekezleten hozott határozatokat elfogadja. — 5. Az elnök napirendre tűzi az új elnök megválasztását. Erre megalakul a szavazatszedő

bizottság, amely elrendeli a titkos szavazást. A megejtett szavazás után bíró NYÁRY ALBERT dr. a szavazatszedő-bizottság elnöke kihirdeti a szavazás eredményét s jelenti, hogy a bizottság egyhangulag az értekezlet jelöltjét LENHOSSEK MIHÁLY dr., egyetemi tanár, udvari tanácsos urat elnökké választotta. A bizottság a választás eredményét lelkesedéssel fogadja. — 6. Az elnök ajánlására a bizottság a következő irakat bizottsági tagokká választja: HERCEG ODESCALCHI LORÁND, császár és királyi kamarás, földbirtokos, Vatta; KÖVÁRY ERNŐ dr., th. megyei főorvos, Vajdahunyad; BOLDOGH GUSZTÁV székesfővárosi tisztviselő Budapest és LAMBRECHT KÁLMÁN gyakornok, Budapest. — 7. Az előadó jelenti, hogy PRENOSZIL IVAN dr., kir. tanácsos, jóságkormányzó átiratban a Földtani Társulat elnökségét értesítette, hogy Ő Hercegsége PÁLFFY MIKLÓS úr a *detrekő-váraljai barlangok* átkutatását megengedte s erre a célra a bizottságnak 150 kor. kutatási költséget engedélyezni kegyeskedett. Örvedetes tudomásul szolgál. — 8. Az előadó jelenti, hogy SAMASSA JÓZSEF dr. bíornok, egrí érsek úr Ő Eminenciája átiratban megengedi, hogy HILLEBRAND JENŐ dr. bizottsági tag az érseki uradalmi területen levő *Peskői barlangban* próbaásatást végezzen. Örvedetes tudomásul szolgál. — 9. Az előadó jelenti, hogy az Országos Régészeti és Embertani Társulat maga részéről BELLA LAJOS bizottsági tagot bízta meg a *Chlopeci-barlang* felásatásával. A bizottság maga részéről is megbízta BELLA LAJOS bizottsági tagot, hogy KADIĆ OTTOKÁR dr. előadóval karöltve a *Chlopeci-barlangban* ásatást végezzen. — 10. A bizottság megbízta HILLEBRAND JENŐ dr. bizottsági tagot, hogy a csobánkai *Kiskevélyi-barlangban* próbaásatást végezzen s elhatározza, hogy ha a fővárostól támogatás érkezne a bizottság az ásatási költségeket megtéríti. — 11. A bizottság megbízta PODEK FERENC bizottsági tagot, hogy a *homorodalmási barlangvidéken* kutatást végezzen és elhatározza, hogy Udvarhely vármegye törvényhatóságától erre a célra támogatást fog kérni. — 12. A bizottság megbízta ROSKÓ PÁL repáshutai erdőőrt, hogy kerületének barlangjait a Bizottság részére felkeresse, térképezze, felmérje és lefotografálja.

13. STRÖMPL GÁBOR dr. bizottsági tag megtartja *«Az abaujtorna-gömöri barlangvidék»* című előadását. Előadó szerint az itteni barlangok teljes összhangban vannak a hegyvidék karsztos tüneményeivel, amelyek pusztulásnak indultak. A barlangok boltozatának leszakadása néhol már a felszínig hatolt és kürtöserű lyukkal tárta fel a mélyebben rejtőző barlangokat. Másut a sziklaomlás már czekek a kürtőket is betemette. Az omláson kívül a barlangok üregeinek eliszaposodása és a cseppkőképződés is hozzájárul a barlangok pusztulásához. Az előadó részletesen megmagyarázza a barlangok különböző típusainak kifejlődését egészen a pusztulásig, Külön megemlékezett a barlangoknak egy újabb, hazánkban eddig még nem ismertett típusáról, az ú. n. zombolyokról, amelyek aknaszerű, hirtelen mélyedő üregek. A zombolyok a hegy mélyében levő nagyobb barlangok leszakadt boltozatának a kürtői. Igen mélyek, úgy hogy csak kötéllel lehet beléjük hatolni. Mivel a kürtők teljesen ismeretlen barlangokba vezetnek kikutatásuk igen fontos.

KADIĆ OTTOKÁR dr. előadó az előadáshoz hozzászólva megállapítja, hogy a barlangkutató bizottságnak sokoldalú feladatai közül legsürgösebb és legfontosabb a hazai barlangvidékek rendszeres bejárása, térképezése és nagy vonásokban való megismertetése. Ez a kutatás arra a munkára hasonlít, amelyet az állami geológusok országos geológiai felvételein végeznek. Az a munka, amelyet STRÖMPL dr. a múlt nyáron végzett, felszólaló szerint bátran országos speleológiai felvételnek nevezhető. Kivánatos lenne, hogy a többi barlangvidék is hasonló kutatásban részesüljön. Az előadáshoz még JORDÁN KÁROLY dr. elnök és SCHOLTZ PÁL KORNÉL bizottsági tag saját nézetükkel járultak hozzá elmondva a zombolyokra vonatkozó tapasztalatukat.

Egyébb tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.